

KIDEM TAZMİNATINA DOKUNULSUN

Aydınlık Gazetesi, 9 Mayıs 2017

Yıldırım Koç

1 Mayıs mitinginde taşınan pankartlardan birinde “kıdem tazminatına dokunmasınlar” yazıyordu. Türk-İş de kıdem tazminatına dokunulmasının kırmızı çizgileri olduğunu açıkladı.

“Kıdem tazminatına dokunmasınlar” talebi çok geri bir istektir. Sendikalar ve işçiler, kıdem tazminatına dokunulmasını istemelidir. Önemli olan, dokunulacak kıdem tazminatının işçi lehine mi, sermayedar sınıf lehine mi değiştirileceğidir.

Kıdem tazminatına dokunulması gereken öncelikli alan, kıdem tazminatı tavanının kaldırılmasıdır.

KIDEM TAZMİNATI TAVANI DARBEYLE GETİRİLDİ

1475 sayılı İş Kanunu 1 Eylül 1971 tarihinde yürürlüğe girdiğinde kıdem tazminatında herhangi bir tavan yoktu. İşçinin ücreti ve yan ödemeleri, brüt miktarlar üzerinden hesap ediliyor ve (küçük bir kesinti sonrasında) net olarak ödeniyordu.

1475 sayılı İş Kanununun kıdem tazminatına ilişkin 14. maddesi 12 Temmuz 1975 tarihinde değiştirilerek, kıdem tazminatına tavan getirildi. Ancak bu tavan, asgari ücretin brüt miktarının 7,5 katıydı. Günümüzde asgari ücret brüt 1777 lira. Bu düzenleme günümüzde geçerli olsaydı, kıdem tazminatı tavanı her bir hizmet yılı için 13.328 lira olacaktı. Halbuki günümüzde 4.426 lira.

Ancak bu yüksek tavanın bile iptali için dava açıldı. Anayasa Mahkemesi 23.1.1979 günlü kararıyla, asgari ücretin 7,5 katı tutarındaki tavanı iptal etti. Gerekçeli karar 14.4.1979 günlü Resmi Gazete’de yayımlandı ve bir yıl sonra yürürlüğe girdi. Böylece 14.4.1980 tarihi itibarıyla, diğer bir deyişle, 12 Eylül darbesinden 5 ay önce, kıdem tazminatı tavanı kalktı. 14.4.1980 ile 23.10.1980 tarihleri arasında kıdem tazminatı konusunda tavan uygulanmadı.

İş Kanununun 14. maddesi 23.10.1980 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2320 sayılı kanunla yeniden değiştirildi ve yeniden asgari ücretin 7,5 katı tavan kondu.

Günümüzde uygulanan tavan 11.12.1982 günlü Resmi Gazete’de yayımlanan 2762 sayılı kanunla geldi: “Toplu sözleşmelerle ve hizmet akitleriyle belirlenen kıdem tazminatlarının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C.Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azamî emeklilik ikramiyesini geçemez.”

Kıdem tazminatına dokunularak, tavan yeniden kaldırılmalıdır.

KIDEM TAZMİNATI HAKKI GENİŞLETİLMELİDİR

Kıdem tazminatı hakkına dokunulmalı ve bu haktan bugün yararlanamayanların da kıdem tazminatı alabilmeleri sağlanmalıdır.

Bunun bir yolu, toplu iş sözleşmelerinde düzenleme getirmektir.

İş hukukunda bazı düzenlemeler **mutlak emredici** niteliktedir; bazı düzenlemeler **nisbi emredici** niteliktedir. Mutlak emredici nitelikteki düzenlemeler toplu iş sözleşmeleriyle değiştirilemez. Örneğin, kıdem tazminatı tavanı, toplu iş sözleşmeleriyle artırılamaz. Ancak kıdem tazminatı konusunda bazı konular nisbi emredici niteliktedir; kanundaki düzenlemeye rağmen, bireysel iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleriyle kanundaki düzenleme işçi lehine değiştirilebilir.

Toplu iş sözleşmeleriyle kıdem tazminatına hak kazanmak için gerekli asgari çalışma süresi bir yılın altına indirilebilir. Ayrıca, kendi isteğiyle ayrılanların kıdem tazminatı alması da sağlanabilir.

İşçinin tüm çalıştığı sürelerin kıdem tazminatı hesabında dikkate alınması ve işten her türlü ayrılımda kıdem tazminatının ödenmesi de hedeflenmelidir.

Kıdem tazminatı hakkına toplu iş sözleşmeleri ve yasa değişiklikleriyle dokunularak, bu haktan tüm işçilerin etkili bir biçimde yararlanmasının sağlanması için mücadele edilmelidir.

Mevcudu savunmakla yetinmek geri bir tavidir.